

PIENET & TÄRKEÄT

Katoava Luonto - tutkimushanke

Piirrokset: Beñat Olascoaga

Graafikko: Denisse Islas

MEHILÄISET

Tarhamehiläiset ovat kesytettyjä mehiläisiä ja ne toimivat hyvinä pölyttäjiä suurissa puutarhoissa tuottaen samalla hunajaa. Ne viestivät toisilleen hyvästä medenkeruupaikasta erityisellä mehiläistanssilla. Tanssin avulla selviää kukan suunta ja etäisyys kahdeksikon muotoisella liikkeellä. Villit erakkomehiläiset elävät yksin tai pienissä yhdyskunnissa, ne ovat kuitenkin hyvin tehokkaita pölyttäjiä. Erakkomehiläisillä on suppea reviiri ja pienikin muutos elinympäristössä voi aiheuttaa lajin häviämisen paikalta.

KIMALAISSET

Piirrokset: Beñat Olascoaga

Suomessa kimalaisia esiintyy koko maassa ja kimalaiset ovatkin todennäköisesti Suomen tehokkaimpia luonnonvaraisia pölyttäjiä. Kimalaiset elävät yhdyskuntina ja ne pystyvät lentämään monia muita pölyttäjiä alhaisemmissa lämpötiloissa. Tämän vuoksi kimalaisten ravinnonkeruu ja pölytystoiminta alkaa keväällä aikaisemmin. Kimalaisille kelpaa monien kasvilajien mesi ravinnoksi, minkä takia ne pölyttävät useampia kasvilajeja kuin mehiläiset.

KUKKAKÄRPÄSET

Aikuiset kukkakärpäset käyttävät mettä ja siitepölyä ravinnokseen, jolloin ne toimivat pölyttäjinä. Kukkakärpäset suosivat kelta- ja valkokukkaisia kasvilajeja. Kukkakärpästen elinympäristöjä ovat monet avoimet paikat kuten pellot, niityt ja tienpientareet, mutta osa lajeista viihtyy myös metsäisemmissä ympäristöissä. Muista kärpäsisistä kukkakärpäset on helppoa erottaa niiden kulmikkaan lentotyylin perusteella. Ne ovat erityisen hyviä lentämään ja voivat lentää tuulen avustuksella jopa satoja kilometrejä.

MIKSI PÖLYTTÄJIÄ TULEE SUOJELLA?

Pölyttäjät huolehtivat villien ja viljeltyjen kasvien pölytyksestä kuljettamalla siitepölyä kukan heteistä emiin. Kukkakasveista 90 % ja viljelykasveista 75 % on pölyttäjistä riippuvaisia, joten tämä tapahtuma on lähes välttämätön kasvien lisääntymisen kannalta. Hyönteispölytys parantaa huomattavasti satoa, esimerkiksi marjojen kokoa ja rakennetta. Pölyttäjien tekemän arvokkaan työn vähentyessä ruoan laatu alkaa kärsiä ja hinta nousta.

Pölyttäjät ovat kuitenkin viime aikoina kärsineet maailmanlaajuisesta pölyttäjäkadosta. Tämä tarkoittaa sitä, että niiden määrä on romahtanut, minkä seurauksena myös kasvien pölytys on vähentynyt rajusti. Suomen mesipistiäisistä eli mehiläis- ja kimalaislajeista noin 20 % on luokiteltu uhanalaisiksi.

Pölyttäjien uhanalaisuuden syitä ovat esimerkiksi niiden elinympäristöjen häviäminen ja muuttuminen, torjunta-aineiden runsas käyttö sekä erilaiset taudinaiheuttajat. Perinneympäristöt, kuten niityt, ovat hävinneet muun rakentamisen tai viljelyn tieltä, jolloin pölyttäjien luontaiset elinympäristöt ovat vähentyneet. Myös runsas hyönteismyrkkyjen ja torjunta-aineiden käyttö on vaikuttanut niiden elintoimintoihin, vaikka myrkyt olisikin kohdistettu muihin eliöihin. Nämä syyt yhdessä heikentävät pölyttäjien elinmahdollisuuksia ja aiheuttavat niiden katoa maailmanlaajuisesti.

MITÄ VOIN TEHDÄ AUTTAAKSENI?

Piirrokset: Beñat Olascoaga

Jokainen voi tehdä oman osansa auttaakseen pölyttäjiä. Tunnistamalla pölyttäjät muista hyönteisistä voit itse seurata niiden esiintymistä ja havainnoida muutoksia. Ostamalla luomuruokaa tuet ekologista maataloutta, millä on suuri vaikutus maatalouden kehityksessä kohti pölyttäjille parempaa suuntaa.

Omalla pihalla tulisi huolehtia siitä, että pölyttäjille olisi tarpeeksi niiden suosimia elinympäristöjä. Hyviä toimia omalla pihalla:

Istuta pölyttäjien suosimia kasveja, joita ovat esimerkiksi mansikka, paju, orvokit, kurjenpolvet auringonkukka ja vadelma.

Piirrokset: Beñat Olascoaga

Lopeta hyönteismyrkkyjen sekä torjunta-aineiden käyttö, jotta pölyttäjät eivät altistuisi kemikaaleille.

Jätä hoitamattomia alueita niin edesautat pölyttäjien selviytymistä omassa pihassa. Esimerkiksi risu- ja heinäkasat sekä lahopuu sopivat monille pölyttäjille pesäpaikoiksi.

Omalle pihalle voi myös rakentaa erilaisia hyönteishotelleja. Hyönteishotellit toimivat pölyttäjille pesäpaikkana tai yösuojana väsyneille lentäjille. Useimmat hyönteishotellit rakentuvat laatikkomaisesta osasta, joka on täytetty tietyn kokoisilla putkilla, esimerkiksi bambuputkilla. Putkissa tärkeää on sen halkaisijan koko, jotta se olisi juuri optimaalinen houkuttelemaan pölyttäjiä.

Katoavan luonnon sivulta voit tutustua tarkemmin
hyönteishotellimalleihin ja rakentaa omasi!

www.jyu.fi/science/fi/bioenv/tutkimus/luonnonvarat/katoavaluonto/vinkit-linkit

Piirrokset: Beñat Olascoaga. Graafikko: Denisse Islas

Kiitos tuesta: Koneen säätiö, Läntinen tanssin aluekeskus, Suomen kulttuurirahasto,
Turun Seikkailupuisto, Vuokon Luonnonsuojelusäätiö, Kokko 1721 residenssi.

